

Nr 40

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse; given Stockholms slott den 5 februari 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, med hänsyn till pågående förhandlingar i pensionsfrågan, att företagen vid 1960 års taxering skall kunna göra avsättningar till pensionsstiftelser i samma omfattning som hittills. De föreslagna reglerna har utformats så att — om utfästelsen om pension gjorts före beskattningsåret 1959 — avdrag för avsättning medgives i samma utsträckning som tidigare. Har utfästelser om pension gjorts först under beskattningsåret 1959, får avsättning ske för att säkerställa de pensioner, som på grund av sådana utfästelser skall utgå vid sidan av den allmänna tilläggspensioneringen.

Förslag
till
förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års
taxering för avsättning till pensionsstiftelse

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid beräkning av avdrag för avsättning till pensionsstiftelse enligt bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen under beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställes år 1960, skall, i den mån därigenom större avdrag kan erhållas, gälla vad nedan i 2 och 3 §§ sägs.

2 §.

Har skattskyldig före utgången av det beskattningsår, för vilket taxering i första instans ägt rum år 1959, lämnat anställd utfästelse om pension med förbehåll av innebörd att pensionen må nedsättas i anledning av att den anställde äger åtnjuta förmån enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs-pension, må beträffande dylik utfästelse beräkning av avdragsgill avsättning ske som om utfästelsen icke varit förenad med förbehåll som nyss sagts. Den utfästa pensionen må dock vid sådan beräkning icke upptagas till större belopp än det, till vilket den fick upptagas vid utgången av nämnda beskattningsår, i förekommande fall ökat i förhållande till löneförhöjning, som må hava tillerkänts den anställde under det beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställes år 1960. Har den skattskyldige på grund av oumläggning av räkenskapsår icke taxerats till inkomstskatt vid 1959 års taxering, skall vad nu sagts hava avseende å utfästelse av angivet slag, som lämnats före utgången av det beskattningsår, för vilket taxering i första instans ägt rum år 1958.

3 §.

Har skattskyldig före utgången av beskattningsår som i 2 § sägs anmält anställd för försäkring hos försäkringsföretag men icke lämnat bindande utfästelse om pension, skall vid beräkning av avdragsgill avsättning beträffande dylik anställd likväl så anses som om den skattskyldige lämnat bindande utfästelse om pension. Den utfästa pensionen må dock vid sådan beräkning icke upptagas till större belopp än som i 2 § anges.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *särskilda bestämmelser rörande rätt till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse* samt anför därvid följande.

I. Inledning

I december 1959 utarbetades inom finansdepartementets rättsavdelning en *promemoria angående rätten till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse*.

Angående bakgrunden till det i promemorian framlagda förslaget framhålls i promemorian följande.

Enligt kommunalskattelagens bestämmelser äger företagare vid inkomst-taxeringen åtnjuta avdrag för medel som avsättes till pensionsstiftelser för att säkerställa pensioner till de anställda. Pensionsstiftelserna kan vara av två slag, nämligen dels pensionsstiftelser bildade enligt lagen den 18 juni 1937 om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, vanligen benämnda bundna stiftelser, dels andra pensionsstiftelser. De senare brukar benämnas fria pensionsstiftelser. De överföringar till pensionsstiftelser, som ägt rum, representerar avsevärda belopp. Till helt övervägande delen består emellertid stiftelsernas tillgångar i fordringar hos de företag, som gjort avsättningarna. Då de medel, som överförts till stiftelserna, sålunda kan disponeras av företagen i verksamheten, ofta utan att ens ränta erlägges, har möjligheten att skattefritt avsätta medel till dylika stiftelser stor betydelse för företagen från finansieringssynpunkt.

Frågan om pensionsstiftelsernas civilrättsliga ställning är för närvarande föremål för utredning. I direktiven för pensionsstiftelseutredningen har framhållits, att det förändrade läge, som uppstått sedan lagen om allmän tilläggspensionering antagits, torde medföra att även de skatteregler som berör pensionsstiftelserna bör överses. Lagstiftningen om allmän tilläggspensionering kan emellertid redan vid 1960 års taxering tänkas påverka företagens

1† Bihang till riksdagens protokoll 1960. 1 saml. Nr 40

möjligheter att vid inkomsttaxeringen åtnjuta avdrag för avsättning till pensionsstiftelser.

Olika uppfattningar har uttalats angående de verkningar, som lagstiftningen om allmän tilläggspensionering har i fråga om möjligheterna att skattefritt avsätta medel till pensionsstiftelser. Då pensionsstiftelseutredningen inte kan förväntas framlägga förslag i ämnet redan med avseende på 1960 års taxering, synes det påkallat att undersöka i vad mån de gällande bestämmelserna kan behöva ändras eller förtydligas i något avseende.

I promemorian framlades förslag av innebörd, att företagen, trots tillkomsten av den allmänna tjänstepensioneringen, skulle vid 1960 års taxering äga göra avdragsgilla avsättningar till pensionsstiftelser i samma omfattning som tidigare.

Över den inom finansdepartementet utarbetade promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av statskontoret, kammarrätten, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västernorrlands samt Västerbottens län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Svensk industriförening, Sveriges redareförening, Sveriges lantbruksförbund, Kooperativa förbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska arbetsgivareföreningen och Handelns arbetsgivareorganisation.

Vid remissbehandlingen har det i promemorian framlagda förslaget praktiskt taget enstämmigt tillstyrkts.

II. Gällande rätt

I punkt 6 av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen stadgas, att med pensionsstiftelse avses, »förutom bankaktiebolags och sparbanks pensionsstiftelse samt pensionsstiftelse bildad enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, jämväl inrättning, självständig fond eller annan stiftelse under förutsättning att denna står under tillsyn enligt lagen om tillsyn över stiftelser, att stiftelsens stadgar fastställts av tillsynsmyndigheten, att stiftelsens kapital och avkastning må användas endast till pensioner på grund av tjänst, att genom föreskrifter i reglementet eller eljest trygghet skapats för att stiftelsen så länge den består skall hava sådant ändamål samt att vid dess upplösning eller då det icke längre finnes eller kan antagas komma att finnas någon, vars rätt till pension på grund av tjänst skall tillgodoses av stiftelsen, återstående medel antingen skola användas för dylik pensionering eller ock skola anslås till välgörande eller eljest allmännyttigt ändamål».

Enligt bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunal-skattelagen äger skattskyldig rätt att vid inkomsttaxeringen åtnjuta avdrag för avsättning till pensionsstiftelse intill dess stiftelsens förmögenhet uppgår till ett belopp som — bedömt på grundval av förhållandena vid beskattningsårets utgång — jämte framtida avgifter erfordras för att säkerställa »de pensioner jämte dyrtidstillägg eller andra därmed jämförliga tillägg, vilka högst skola utgå enligt gjorda bindande utfästelser till personer som omfattas av stiftelsens ändamålsbestämning».

Avdrag medgives inte med mindre pensioneringen ordnats på sådant sätt att fråga är om pensionsförsäkring enligt kommunal-skattelagens regler. Vidare kräves för rätt till avdrag att medlen kontant eller i form av aktier, obligationer eller därmed jämförliga tillgångar till ett värde motsvarande den gjorda avsättningen överlämnats till stiftelsen. Är fråga om aktiebolag, ekonomisk förening, ömsesidigt försäkringsbolag, sparbanks, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksförening, svenska bostadskreditkassan eller bostadskreditförening, må med tillgångar som nyss sagts jämföras av den skattskyldige utfärdad och till stiftelsen överlämnat skuldebrev.

I s. k. familjebolag får avdrag icke ske för avsättning till pensionsstiftelse för att säkerställa pensionsutfästelser till »någon, vilken genom eget eller anhörigs innehav av aktier eller andelar har ett avgörande inflytande i bolaget eller föreningen, eller ock efterlevande till någon varom sålunda är fråga».

Enligt 2 § 1937 års stiftelselag må överföring av vinstmedel till en bunden stiftelse beslutas allenast vid fastställande av balansräkningen för föregående år och skall avse räkenskapsårets utgång (balansdagen). Avdraget för överföringen skall nämligen göras mot intäkterna för det år, varunder den årsvinst uppkommit, från vilken överföringen sker. Avdrag medgives även i sådana fall, då bolagsstämman, sedan deklarationen avgivits, beslutar överföring, ehuru överföring ej föreslagits av styrelsen.

Även i fråga om fria pensionsstiftelser medgives avdrag i praxis, om avsättningen upptagits såsom skuld till stiftelsen i bolagets balansräkning för det beskattningsår, för vilket avdrag yrkas. Har en avsättning bokförts såsom en efter beskattningsåret verkställd utgift, kan däremot avdrag medgivas först påföljande år.

Innebörden av gällande bestämmelser för beräkning av tillåten stiftelse-avsättning är att avdrag får åtnjutas intill sådant belopp att stiftelsens förmögenhet i princip uppgår till högst värdet av pensionsskulden. Avdrag får med andra ord ske för de på beskattningsåret och tidigare år belöpande pensionskostnaderna men däremot inte för s. k. framtida kostnader.

För beräkning av pensionsskulden anvisar kommunal-skattelagen två möjligheter. Den ena innebär att man nöjer sig med en mera schablonmässig beräkning. Det »tak» för avsättningen, som erhålles med tillämpning av denna schablonregel, brukar benämnas investeringsskattetaket, när principen för takberäkningen är densamma som kom till användning i förord-

ningen om investeringsskatt. Den andra möjligheten medger en exakt beräkning av pensionsskuldens storlek.

Den schablonmässiga beräkningen, investeringsskattetaket, har införts i syfte att underlätta uträkningen av tillåten stiftelseavsättning. Investeringsskattetaket är emellertid i flertalet fall högre än det »tak», som motsvarar den exakta pensionsskulden, och en beräkning enligt schablonen medger därför i regel större stiftelseavsättningar än den exakta beräkningen. En följd av schablonregeln har varit att även företag, som anmält sina anställda för försäkring hos SPP eller annat försäkringsföretag, har kunnat göra avsättningar till pensionsstiftelser med belopp motsvarande skillnaden mellan investeringsskattetaket och den exakta pensionsskulden, d. v. s. i princip den hos försäkringsanstalten befintliga premiereserven.

Vid beräkning av tillåten stiftelseavsättning skall hänsyn endast tagas till pensioner m. m., som skall utgå enligt bindande utfästelser. För att bindande utfästelse skall anses föreligga kräves, att företaget beslutat att till den anställde vid uppnådd pensionsålder utbetala viss pension samt att den anställde erhållit del av beslutet. Bindande utfästelse anses föreligga även om den anställde går förlustig pensionsrätten genom att sluta i företaget före uppnådd pensionsålder. Utfästelsen får emellertid ej vara förbunden med något villkor, som innebär, att arbetsgivaren tillerkännes diskretionär prövningsrätt, huruvida pension i ett visst fall skall utgå eller ej. Utfästelsen skall alltså vara sådan, att det endast får bero av en objektiv tolkning av densamma, huruvida pensionsrätt i ett visst fall föreligger.

Företagen har i viss utsträckning i sina utfästelser om pension gjort förbehåll av innebörd, att pensionen kan nedsättas med belopp motsvarande det, som den skattskyldige genom den allmänna tilläggs pensioneringen blir berättigad uppbära. Innan lagstiftningen om allmän tilläggs pensionering förelåg, uppkom fråga, hur man vid taxeringen, då det gällde att beräkna avdragsgill avsättning till pensionsstiftelse, skulle bedöma en utfästelse med dylikt förbehåll. Genom Svenska arbetsgivareföreningens försorg underställdes detta spörsmål riksskattenämndens prövning. Riksskattenämnden beslöt den 8 december 1955 att såsom anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna göra ett uttalande i frågan. Uttalandet, som är återgivet i Meddelanden från riksskattenämnden nr 1 år 1956, har följande lydelse.

Svenska arbetsgivareföreningen har i skrivelse till riksskattenämnden framhållit bland annat att det vore nödvändigt för arbetsgivarna att vid utfästelser om pension till anställda göra förbehåll för det fall att arbetsgivarna i annan ordning bleve nödgade att finansiera sådana pensioner. Föreningen — som vid skrivelsen fogat förslag till normalstadgar för pensionsstiftelse för arbetare och till normalpensionsreglemente för arbetare — hemställde därför om riksskattenämndens uttalande att om sådant förbehåll gjordes på sätt och under villkor härnedan närmare angives, bindande pensionsutfästelse enligt punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen likväl skulle anses föreligga och att förbehållet icke skulle påverka beräkningen av det s. k. investeringsskattetaket.

De ingivna normalförslagen till stadgar och reglemente hade i nu förevarande avseenden, efter vissa av föreningen vidtagna jämkningar, följande lydelse:

§ 15 reglementet: »Skulle bolaget genom lagstiftning, anslutning till ett för flera företag gemensamt pensioneringssystem eller annorledes bliva i sin egenskap av arbetsgivare förpliktat att direkt eller indirekt bidra till kostnaderna för pensionering av sådana hos företaget anställda, vilka avses med detta reglemente, eller deltaga i allmän tjänstepensionering, må pension enligt reglementet nedsättas. Nedsättning må för enskild pensionsberättigad högst ske med belopp motsvarande de nya pensionsförmåner, som denne genom det nya systemet eller genom förhöjning av tidigare förmåner totalt blir berättigad uppbära.»

§ 10 av stadgarna: »Skulle bolaget genom lagstiftning, anslutning till ett för flera företag gemensamt pensioneringssystem eller annorledes bliva i sin egenskap av arbetsgivare förpliktat att direkt eller indirekt bidra till kostnaderna för pensionering av sådana hos företaget anställda, vilka avses med dessa stadgar, eller deltaga i allmän tjänstepensionering, skola stiftelsens tillgångar — i den mån de ej erfordras för tryggande av alltiämt kvarstående tidigare pensionsutfästelser — så långt de ifrågavarande medlen förslå och innan bolagets egna tillgångar tagas i anspråk för ändamålet, användas till fullgörande av de nya förpliktelser, vilka sålunda komma att åvila bolaget.»

Riksskattenämnden har den 8 december 1955 beslutat att såsom *anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna* göra följande uttalande:

Den omständigheten att i pensionsreglemente intagits förbehåll om rätt att nedsätta pension i de fall och i den omfattning, som angives i ovan intagna förslag till lydelse av § 15 av förslag till normalpensionsreglemente för arbetare, bör icke vid prövning av fråga om rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelsen föranleda till att bindande pensionsutfästelse icke skulle anses föreligga i den mening, som avses i punkt 2 tredje stycket anvisningarna (SFS 1955, nr 255) till 29 § kommunalskattelagen, eller till beräkning av lägre maximibelopp för stiftelsens förmögenhet än som skulle gälla därest utfästelsen icke varit förenad med förbehåll som ovan sägs; förutsättning härför måste dock vara att genom bestämmelse i stiftelsens stadgar, avfattad i enlighet med ovan intagna förslag till lydelse av § 10 av normalstadgarna, garanti vinnes för att genom nedsättningen friställda medel användas på sätt och för ändamål som i sistnämnda paragraf angives.

Riksskattenämndens uttalande innebär, att man vid beräkning av avdragsgill avsättning till pensionstiftelse skulle räkna med de pensionsbelopp företaget enligt utfästelserna hade att utbetala, därest någon lagstiftning om tilläggspensionering icke kom till stånd. Uttalandet avser förhållandena innan sistnämnda lagstiftning antagits.

Beträffande de företag, som har sina anställda försäkrade i SPP eller annat försäkringsföretag gjorde riksskattenämnden den 11 oktober 1956 följande uttalande (Meddelande från riksskattenämnden nr 1 år 1957).

Riksskattenämnden har den 11 oktober 1956 beslutat att såsom *anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna* göra följande uttalande:

Vid beräkning av avdragsgill avsättning till pensionsstiftelse enligt bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen bör företag, som för anställda hos företaget tecknat pensionsförsäkringar hos Svenska Personal-Pensionskassan (SPP) eller annat försäkringsföretag, anses hava till sådana anställda, som anmälts för försäkring hos försäkringsföretaget, givit sådan bindande utfästelse om pension, som avses i tredje stycket nämnda anvisningspunkt. Om en anställd skall bidra med viss del av avgiften till försäkringsföretaget genom att avstå från motsvarande be-

lopp av sin bruttolön, bör utfästelsen ändock anses gälla hela det pensionsbelopp, som försäkringen avser. — — —

Riksskattenämnden torde vid sitt ställningstagande ha utgått från, att företag, vilka anmält sina anställda till försäkring hos försäkringsföretag, hade en så stark moralisk skyldighet att fortsätta premiebetalningarna att en bindande utfästelse om pension i skattelagarnas mening i realiteten fick anses föreligga. Även detta uttalande avser förhållandena innan lagstiftningen om allmän tilläggspensionering antagits av riksdagen.

III. Promemorian

I promemorian erinras om, att lagstiftningen om allmän tilläggspensionering antogs i maj 1959. Därmed aktualiserades, framhålles i promemorian, de förbehåll om nedsättning av pensionsförmåner, som gjorts med avseende på avsättningar till pensionsstiftelser. Lagens antagande torde, uttalas vidare, påverka bedömningen av de fall i vilka företagen för sina anställda tecknat pensionsförsäkring i SPP eller annat försäkringsföretag.

I promemorian konstateras därefter, att enligt lagstiftningen om allmän tilläggspensionering kan arbetsgivare och arbetstagare genom kollektivavtal före den 1 juli 1961 överenskomma att utträda ur det obligatoriska pensionssystemet; sådant undantag gäller från lagstiftningens ikraftträdande den 1 januari 1960.

Förhandlingar har upptagits mellan arbetsmarknadens parter om undantagande av vissa grupper av arbetstagare från obligatoriet samt om andra med pensionsfrågan sammanhängande spörsmål. Dessa förhandlingar har ännu inte slutförts. Med tanke bl. a. på nämnda förhandlingar synes det, enligt promemorian, skäligt att företagen vid 1960 års taxering kan erhålla avdrag för avsättningar till pensionsstiftelser i samma omfattning som tidigare. Härför torde erfordras särskild lagstiftning.

Innan utformningen av en sådan lagstiftning preciseras, torde det, enligt promemorian, vara nödvändigt att klargöra vilka verkningar antagandet av obligatoriet skulle få, om en särskild reglering av avdragsrätten vid 1960 års taxering ej genomföres. Vad därvid framkommer blir självfallet att tillämpa vid 1961 och följande års taxeringar.

De uttalanden som riksskattenämnden gjort i de förut återgivna anvisningarna grundas, enligt vad i promemorian framhålles, på förhållanden som gällde före obligatoriets antagande. Förutsättningarna för de i anvisningarna gjorda uttalandena är således ändrade. Det finns, framhålles vidare, när det gäller att tolka de nuvarande bestämmelserna, inte grund för att göra avkall från det huvudvillkor, som skattelagarna uppställer, då det gäller rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse, nämligen att bindande utfästelse om pension skall föreligga. Storleken av avdragsgill avsättning bör i enlighet med gällande bestämmelser beräknas på grundval av de pensioner, som företaget eller stiftelsen på grund av utfästelsen skall utbetala.

Vidare står det, uttalas i promemorian, klart, att innan kollektivavtal om undantagande av viss arbetstagargrupp från obligatoriet har ingåtts, denna arbetstagargrupp står kvar i obligatoriet. I promemorian anföres vidare.

Det av riksskattenämnden gjorda uttalandet att företag, som anmält sina anställda för pensionsförsäkring i försäkringsföretag, därmed givit de anställda bindande utfästelse om pension torde sålunda inte längre vara bärande i och med att lagstiftningen om allmän tilläggs pensionering antagits. Rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse torde i enlighet med det anförda endast kunna anses föreligga i de fall arbetsgivaren lämnat bindande utfästelser om kompletteringspensioner m. m. som skall utgå vid sidan av den obligatoriska tilläggs pensioneringen. Det må framhållas, att avdragsrätt givetvis föreligger för de avgifter som inbetalas till försäkringsföretagen.

Har bindande utfästelse om pension haft den innebörden, att den utfästa pensionen må reduceras med belopp, som den anställde erhåller genom lagen om allmän tilläggs pensionering, torde utfästelsen sedan sistnämnda lag antagits få anses gälla det lägre pensionsbelopp som eventuellt skall utgå vid sidan av förmånerna enligt obligatoriet.

En tolkning av gällande bestämmelser leder sålunda, konstateras i promemorian, till att rätten till avdragsgilla avsättningar till pensionsstiftelser minskas som en följd av att den allmänna tilläggs pensioneringen aktualiserat förbehåll i pensionsutfästelserna av förut angiven art.

Då det som nämnts anses skäligt att företagen vid 1960 års taxering får rätt att göra avdragsgilla avsättningar i samma omfattning som tidigare, bör enligt promemorian lagstiftningen om tilläggs pensionering i princip få inverka på rätten till sådana avsättningar först fr. o. m. 1961 års taxering.

Den härför erforderliga lagstiftningen synes emellertid, konstateras det vidare, inte kunna ges den enkla utformningen, att vid bedömande av rätten till avdragsgilla avsättningar hänsyn vid 1960 års taxering inte skall tas till lagstiftningen om allmän tilläggs pensionering. Man skulle därmed öppna möjligheter till missbruk. Det sagda åskådliggöres med följande exempel.

En företagare lämnar under 1959 sina arbetare bindande utfästelser om pension med exakt de belopp dessa kommer att erhålla genom tilläggs pensioneringen med förbehåll att pensionerna skall reduceras med sistnämnda belopp. Trots att företagaren genom dessa utfästelser icke förbundit sig att själv utbetala några pensioner skulle han ha rätt att avsätta till pensionsstiftelse. Regler av sådan innebörd kan enligt promemorian inte godtagas. I promemorian anföres vidare.

I enlighet med det tidigare anförda bör däremot avsättningar, som en företagare kunnat göra vid 1959 års taxering men då icke gjort, i stället få göras vid 1960 års taxering. Vissa företag har nämligen med vetskap om att en allmän tilläggs pensionering skulle minska möjligheterna att avsätta till pensionsstiftelser utnyttjat avsättningsmöjligheterna fullt ut vid 1959 års taxering. De företag, som inte gjort detta, bör få samma möjligheter vid 1960 års taxering. Detta innebär, att man vid beräkning av avdragsgill stiftelseavsättning vid 1960 års taxering dels räknar med hela pensionsbeloppet för sådana anställda, som vid 1958 (beskattningsåret 1958) års slut erhållit bindande utfästelse med förbehåll för tilläggs pensioneringen, dels som

bindande utfästelse godtar en anmälan till försäkringsanstalt om pensionering av anställd, om anmälan gjorts före utgången av 1958. Pensionsbeloppen bör vid denna beräkning i princip vara desamma som vid 1958 års utgång, men det synes rimligt att man godtar den förhöjning, som kan vara föranledd av att den anställda under 1959 fått högre lön. Det ligger i sakens natur, att även med oförändrade pensionsbelopp det »tak» för stiftelseavsättning, som beräknas vid 1960 års taxering, regelmässigt måste bli något högre än det, som beräknades vid 1959 års taxering, eftersom även de på år 1959 belöpande premierna ingår i »taket» vid 1960 års taxering.

Beträffande de nya pensionsutfästelser med förbehåll för tilläggspensioneringen, som tillkommit under år 1959, bör man däremot endast få räkna med nettoutfästelsen. För de anställda, som under år 1959 anmälts till försäkringsanstalt för pensionering, bör vidare gälla, att för rätt till stiftelseavsättning därjämte kräves en bindande utfästelse. Av praktiska skäl bör man här inte göra någon skillnad för de utfästelser, som tillkommit före eller efter den dag lagen om försäkring för allmän tilläggspensionering antogs av riksdagen.

De sålunda föreslagna reglerna skulle, framhållas i promemorian, i princip innebära att — såvitt angår storleken av utfästa pensioner — det »tak» för skattefria avsättningar till pensionsstiftelser, som gäller vid 1960 års taxering, skall motsvara det »tak» som beräknats vid 1959 års taxering ökat med »taket» för de *bindande* utfästelser om pension som under år 1959 lämnats till anställda, som tidigare icke tillförsäkrats pension. Det sistnämnda taket beräknas i förekommande fall med hänsyn till nettoutfästelsen.

Har företaget under år 1959 icke lämnat bindande utfästelser om pension till nya anställda men däremot ökat pensionsbeloppen för de anställda, som redan före 1959 erhållit utfästelser, med mer än som betingats av löneförhöjningar under 1959, har företaget enligt promemorian att välja mellan det »tak» för stiftelseavsättning, som beräknats vid 1959 års taxering — i förekommande fall justerat uppåt med hänsyn till 1959 års »premier» och till löneförhöjningar — och det »tak», som kan beräknas på grundval av vid taxeringen år 1960 föreliggande bindande utfästelser, därvid i förekommande fall takberäkningen sker på grundval av nettoutfästelserna.

En följd av de regler som sålunda förordats blir, framhållas i promemorian, att företag, som under år 1959 ökar beloppen för tidigare utfästelser med förbehåll för tilläggspensioneringen, inte vid 1960 års taxering får beräkna »taket» för pensionsstiftelseavsättningen på grundval av de förhöjda pensionsbeloppen. Annars skulle, konstateras i promemorian, ett företag, som före år 1959 lämnat sina arbetare utfästelser om pensioner med belopp understigande vad de erhåller enligt tilläggspensioneringen och med förbehåll att få reducera pensionsbeloppen, kunna öka utfästelserna att avse samma belopp, som enligt tilläggspensioneringen, men med bibehållen rätt att reducera pensionerna och på så sätt kunna göra ökade stiftelseavsättningar, trots att något nytt åtagande i realiteten inte gjorts. I promemorian anföres därefter.

Om beloppen för pensionsutfästelser med förbehåll för allmän tilläggspensionering sålunda ökats under år 1959, kan det emellertid beträffande

vissa anställda bli förmånligare för företaget att beräkna tillåten stiftelseavsättning vid 1960 års taxering på grundval av de nya »netto»-utfästelserna (d. v. s. exklusive tilläggs pensioneringen) än på grundval av »brutto»-utfästelserna (d. v. s. inklusive tilläggs pensioneringen) vid utgången av år 1958. För dessa anställda bör företaget ha rätt att räkna »taket» på grundval av de nya nettoutfästelserna. Om exempelvis ett företag vid 1958 års slut lämnat sina arbetare utfästelser om pension med 1 000 kronor per år men med förbehåll för tilläggs pensioneringen och företaget under år 1959 ökat utfästelserna att avse 2 000 kronor per år med bibehållen rätt att reducera pensionen med vad den anställde erhåller från tilläggs pensioneringen, blir det förmånligare för företaget att räkna »taket» för stiftelseavsättningen på grundval av nettoutfästelsen för de arbetare, som erhåller mindre än 1 000 kronor per år från tilläggs pensioneringen, d. v. s. för de äldre arbetarna. För de arbetare däremot, som erhåller mer än 1 000 kronor från tilläggs pensioneringen, bör företaget ha rätt att beräkna »taket» på grundval av bruttoutfästelsen vid utgången av år 1958 d. v. s. 1 000 kronor.

Vid promemorian fanns fogat ett i enlighet med det anförda upprättat förslag till förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse. Förslaget torde såsom *Bihang* få fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

IV. Remissyttrandena

Samtliga hörda myndigheter och organisationer har i princip tillstyrkt en lagstiftning i enlighet med det i promemorian framlagda förslaget. Några remissinstanser har dock framställt önskemål om ytterligare utvidgning av rätten att avsätta till pensionsstiftelse vid 1960 års taxering. Två remissinstanser åter har uttalat farhågor för att de föreslagna bestämmelserna kan få till följd att företagen medvetet gör större avsättningar än som kommer att svara mot verkliga pensionsförpliktelser. Från remissyttrandena må följande här återgivas.

Överståthållarämbetet säger sig dela den i promemorian uttalade uppfattningen, att anledning föreligger att utfärda särbestämmelser i fråga om rätt att avsätta till pensionsstiftelser vid 1960 års taxering. Ämbetet ställer sig emellertid tveksamt till utformningen av förslaget, enär det kan befaras att företagen medvetet kommer att göra överavsättningar till pensionsstiftelser för att därigenom täcka framtida kostnader för den allmänna tilläggs pensioneringen. Enligt ämbetet har det hänt att företag vid 1959 års taxering gjort mycket betydande avsättningar genom att upplösa varulagerreserver. Bestämmelserna i fråga om pensionsstiftelseavsättningar vid 1960 års taxering synes därför enligt ämbetet måhända kunna utformas enligt följande.

Ifrågakomna skattskyldiga böra medgivas, i enlighet med de i promemorian förordade grunderna, övergångsvis rätt till ett »villkorligt» avdrag för avsättningar till ett i räkenskaperna särskilt redovisat konto för eventuell pensionsskuld. Samtidigt bör föreskrivas skyldighet att till beskattning återföra hela eller del av dessa avsatta belopp i den mån desamma vid 1961 års taxering icke visas vara erforderliga för tryggnad av den verkliga pen-

sionsskulden. Till den del avsättningarna däremot visas vara erforderliga för nämnda ändamål bör skyldighet föreskrivas om omedelbar överföring av häremot svarande medel till pensionsstiftelsen. Det enligt gällande regler uppställda kravet på överlämnande till stiftelsen av kontanta medel, aktier, obligationer etc. till ett värde motsvarande den gjorda avsättningen eller, för vissa skattskyldiga — aktiebolag m. fl. — av skuldebrev, tillgodoses därigenom, att stiftelsen i samband med ifrågavarande avsättning, för att avdragsrätt bör föreligga, enligt ett avtal mellan företaget och stiftelsen erhåller en villkorlig fordran till motsvarande belopp. Huruvida och i vilken omfattning denna fordran eller däremot svarande kontanta medel, aktier etc. skola definitivt tillkomma stiftelsen, blir då beroende av huru berörda eventuella pensionssskuldkonto hos den skattskyldige skall upplösas enligt ovan. Om det finnes önskvärt böra bestämmelserna utformas på sätt gällde beträffande de tillfälliga förordningarna om särskilda investeringsfonder.

Även *länsstyrelsen i Västernorrlands län* framhåller att — om icke ett allmänt undantagande från obligatoriet sker beträffande de arbetstagargrupper, som hittills erhållit utfästelse om pension — pensionsstiftelserna synes komma att få karaktären av skattefria vinstreservationer. Det torde enligt länsstyrelsen kunna antagas, att möjligheterna till dylika reservationer kommer att tillvaratagas vid 1960 års taxering. Länsstyrelsen fortsätter.

Det förhållandet, att åtskilliga företag redan vid 1959 års taxering uppnått taket för sina pensionsavsättningar och sålunda intaga en gynnad ställning i förhållande till de företag, som icke kunnat göra så stora avsättningar, torde ha legat till grund för den skälighetsståndpunkt som intagits i promemorian. Med den mångfald olika former av pensionsåtaganden och stadgetyper som förekommer, torde det vara uteslutet att föreskriva någon generell begränsning av rätten till avdrag för pensionsavsättningar med anspråk på rättvisa och likformighet. En begränsning av avsättningsmöjligheterna, exempelvis genom en procentuell beskärning av det försäkringsmässiga taket, skulle icke få någon inverkan på de företag, som redan uppnått detta tak. Begränsningen kommer vidare att drabba huvudsakligen de mindre bärkraftiga företagen. Trots vissa betänkligheter har länsstyrelsen funnit övervägande skäl tala för den i promemorian föreslagna anordningen. Den begränsning av rätten till avsättningar för under år 1959 tillkomna pensionsutfästelser, som i promemorian föreslagits, finner länsstyrelsen fullt motiverad. Gentemot förslaget till utformning av förordningen med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse har länsstyrelsen ingen erinran att göra.

Enligt *kammarrätten* torde som ett allmänt omdöme kunna uttalas, att de belopp, som erfordras för att jämte framtida avgifter säkerställa pensionerna hos de företag, som vid sina utfästelser om pension gjort förbehåll om nedsättning av dessa med hänsyn till den allmänna tilläggspensioneringen, vid utgången av år 1959 regelmässigt kommer att väsentligt understiga motsvarande belopp vid utgången av år 1958, då förbehållet ännu inte aktualiserats. Då emellertid enligt kammarrätten de i promemorian anförda skälen talar för att avdrag för avsättning till pensionsstiftelse vid 1960 års taxering bör medgivas i samma utsträckning som tidigare, finner kammarrätten särbestämmelser erforderliga. Dylika särbestämmelser erfordras även för att företagare, som anmält sina anställda för pensionsförsäkring hos för-

säkringsföretag, skall säkerställas i sin rätt att vid 1960 års taxering göra samma avsättning till pensionsstiftelse som tidigare. Kammarrätten anför därefter.

Vidkommande härefter den föreslagna lagstiftningens utformning kan ifrågasättas huruvida icke det med densamma avsedda syftet enklast skulle kunna nås genom en bestämmelse av innehåll att rätten till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse vid 1960 års taxering skulle bedömas utan hänsyn till de förändringar, som på grund av tilläggs pensioneringslagens antagande inträffat i fråga om de skattskyldigas förpliktelser att utgiva pensioner.

En sådan bestämmelse kunde vara motiverad av möjligheten att konkreta fall kunna komma att föreligga, där sakliga skäl tala för obeskuren avdragsrätt utan att fallet har kunnat förutses och således ej blivit i författningen särskilt reglerat. Det kan, med andra ord, icke anses alldeles uteslutet att viss skattskyldig skulle bli beskattad hårdare än som vid jämförelse med de reglerade fallen bör ske. Mot denna betänklighet står det i promemorian anförda skälet att en bestämmelse av ifrågavarande innebörd öppnar möjlighet för missbruk från de skattskyldigas sida. I en konflikt av denna art måste visserligen principiellt gälla, att staten bör vidkännas minskning av sitt skatteanspråk hellre än att skattskyldiga bli för högt taxerade, eller att sålunda, om möjlighet för uttömmande författningsreglering ej står till buds, den utväg bör väljas, som låter det allmänna bära riskerna för eventuellt uppkommande inadvartenser. Emellertid synes i förevarande fall risken för missbruk från de skattskyldigas sida vid antagande av nu ifrågasatta bestämmelse vara avsevärt större än risken för att, därest det remitterade författningsförslaget antages, någon skattskyldig blir för hårt beskattad, helst som viss möjlighet till analogisk lagtillämpning torde förefinnas. Vid sådant förhållande finner sig kammarrätten icke böra förorda den nu till diskussion upptagna bestämmelsen utan fastmera en reglering enligt promemorians förslag.

Mot den föreslagna författningstexten har kammarrätten icke funnit någon anledning till erinran.

Riksskattenämnden finner rättviseskäl tala för att vid 1960 års taxering medges i huvudsak oförändrad rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse. Nämnden fortsätter.

Detta innebär, att jämväl vid 1960 års taxering böra tillämpas de principer, som kommit till uttryck i riksskattenämndens anvisningar av den 8 december 1955 och den 11 oktober 1956 rörande förbehåll om rätt att i vissa fall nedsätta pension och om verkan av anmälan från arbetsgivare till Svenska Personal-Pensionskassan (SPP) eller annat försäkringsföretag om pensionsförsäkring av anställda. I det förändrade läge, som uppkommit i och med tillkomsten av den allmänna tilläggs pensioneringen, bör frågan emellertid — såvitt gäller 1960 års taxering — regleras lagstiftningsvägen.

Det i promemorian framlagda förslaget har givits en i viss mån schablonmässig utformning och täcker icke vissa specialfall. Då förslaget emellertid torde i huvudsak tillgodose näringslivets behov, anser riksskattenämnden likväl icke att anledning till erinran mot förslaget föreligger av sådan anledning.

Därest förslaget genomföres, avser riksskattenämnden att med verkan från och med 1960 års taxering upphäva nämndens ovan angivna anvisningar, intagna i nämndens meddelanden år 1956 nr 1 p. 3 och år 1957 nr 1 p. 7. I

samband därmed torde riksskattenämnden lämpligen böra framhålla, att pensionsutfästelse med förbehåll, som lämnats under år 1959, får medräknas endast med avseende å nettoutfästelsen.

Sveriges industriförbund, *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Sveriges grossistförbund* har liksom flertalet övriga enskilda organisationer tillstyrkt promemorieförslaget i oförändrat skick.

Sveriges köpmannaförbund förklarar sig ha förståelse för att schablonregler inte kan täcka alla fall eller skapa rättvisa åt alla men finner det likväl tveksamt, om man verkligen för beskattningsåret 1959 skall behöva göra de föreslagna inskränkningarna med allenast nettoutfästelser, i den mån nya pensionsutfästelser med förbehåll för tilläggspensioneringen tillkommit under år 1959. Många företag har haft bokslut och gjort utfästelser och avsättningar och skulle komma i försämrat läge i förhållande till företag, som haft bokslut senast den 28 februari 1959. Förbundet ifrågasätter därför, om inte gränsen bör dragas vid den dag, då beslutet om allmän tilläggspensionering fattades. Förbundet fortsätter.

Likaså ställer sig förbundet tveksamt till förslaget, att man nu skall kräva bindande utfästelse till de anställda, som under 1959 anmälts till försäkringsanstalt för pensionering. Har en arbetsgivare under 1959 anställt en person, som förut haft en SPP-försäkring, och anmält denne till SPP enligt företagets anslutningsplan, så innebär ju detta ingen ny förpliktelse, då den nyanställda ersätter en annan person, som varit ansluten enligt planen men avgått.

Kooperativa förbundet berör i sitt yttrande liknande frågor och anför.

Styrelsen förstår de betänkligheter för befarat missbruk, som i promemorian anföres för det fall att samma möjligheter till avdrag skulle stadgas för avsättningar gällande utfästelser tillkomna under 1959 som för äldre utfästelser. I vissa sammanhang torde dock grund saknas för sådana farhågor. Detta anser styrelsen vara fallet t. ex. inom det pensioneringssystem, som tillämpas för de konsumentkooperativa företagen genom Kooperationens Pensionsanstalter. I den mån nya utfästelser tillkommit under 1959 är detta uteslutande ett led i det sedan flera år tillbaka gällande reglementet. Med den föreslagna lagtexten kan befaras, att t. ex. i det fallet en förflyttning sker av anställd från ett företag till ett annat inom den kooperativa rörelsen, avsättningsunderlaget skall minskas i det företag, varifrån den anställda kommer, utan att motsvarande ökning av 1958 års avsättningsunderlag i det företag till vilket den anställda kommer, får ske. För dessa och liknande fall skulle det — icke minst av praktiska skäl — vara önskvärt att det för 1959 automatiskt registrerade beståndet av utfästelser utan omarbetning finge läggas till grund för beräkning av investeringsskattetaket vid 1960 års taxering. Styrelsen får därför hemställa, att sådan ändring av den föreslagna lagtexten vidtogs att här anförda synpunkter i görligaste mån beaktas.

Tjänstemännens centralorganisation är för sin del införstådd med att en regel för undvikande av missbruk måste finnas. Denna utformning har emellertid enligt organisationen blivit sådan att härigenom kommer att undantagas vissa fall, där något missbruk icke kan anses föreligga. Organisationen fortsätter.

Såväl vid pensionsanordningar av stiftelsekaraktär, som i försäkringsföretag tillämpas reglementen, pensionsplaner eller dylikt, som innebär att de anställda automatiskt kommer att omfattas av pensionsutfästelse vid uppnående av viss ålder eller vid nyanställning. I bl. a. sådana fall skulle avdragsgill avsättning ej få ske, resp. skulle utfästelsen ej betraktas som bindande för anställda som inträtt i pensionssystemet efter 1958 års utgång. TCO anser, att begränsningsregeln bör ha en sådan utformning, att sådana och liknande fall ej undantages — begränsningsregeln bör endast avse fall där det är fråga om missbruk.

Även *Handelns arbetsgivareorganisation* finner, att de bestämmelser, som syftar till att förhindra missbruk, erhållit en alltför snäv utformning och anför.

Organisationen delar uppfattningen, att möjligheter icke böra öppnas till missbruk av bestämmelserna. Dessa synas emellertid genom ovannämnda generella begränsning ha erhållit en alltför snäv utformning. Åtskilliga fall förekomma, där företag under 1959 genom uppfyllande av föreskrifter exempelvis i tidigare gällande pensionsreglemente eller i förut fastställd plan för försäkringsmässigt ordnad pensionering automatiskt lämnat bindande pensionsutfästelser till ytterligare anställda utöver dem, som redan vid utgången av 1958 erhållit dylik utfästelse. I dessa fall kan man icke tala om missbruk, därest vid fastställande av »taket» för stiftelseavsättning hela pensionsbeloppet medräknas även för de anställda, vilka under 1959 erhållit bindande pensionsutfästelse. Organisationen får därför hemställa, att detta förhållande måtte beaktas vid utformningen av förslaget till förordning.

Beträffande övriga under 1959 nytillkomna pensionsutfästelser med förbehåll för den allmänna tilläggs pensioneringen synes det — såsom i promemorian angives — rimligt att räkna med nettoutfästelsen vid fastställande av »taket». Anvisning härom saknas emellertid i författningstexten. Denna torde därför behöva kompletteras i detta hänseende liksom med avseende å det i promemorian föreslagna fakultativa tillvägagångssättet vid takberäkning i det fall ett företag under 1959 ökat pensionsbeloppen i högre grad än som betingas av de under detta år genomförda löneförhöjningarna.

Där pensionsbeloppen på nu nämnt sätt ökats under 1959, bör uppmärksammas det belopp, till vilket pensionerna höjts. Har sålunda ett företag under 1959 höjt det tidigare fastställda pensionsbeloppet högst till den nivå, som inom motsvarande företag eller inom näringslivet i övrigt dessförinnan var att betrakta som den gängse, bör avdrag tillåtas för däremot svarande stiftelseavsättning med tillämpning av hittillsvarande schablonberäkning av »taket».

I yttrandet framhålles vidare, att företag med brutet räkenskapsår, som i sitt bokslut gjort stiftelseavsättningar enligt hittills gällande regler, bör få göra stiftelseavsättning i samma omfattning som tidigare utan de nu föreslagna begränsningarna. Vidare finner organisationen det angeläget att anvisningar lämnas om hur den nedsättning av utfäst pension, som föranledes av lagen om försäkring för allmän tilläggs pension, skall beräknas.

I några remissyttranden framhålles att det jämväl beträffande 1961 och 1962 års taxeringar kan bli aktuellt att utfärda särskilda bestämmelser i förevarande hänseende. Sådana uttalanden göres av bl. a. *länsstyrelsen i*

Värmlands län och Tjänstemännens centralorganisation. Sveriges redareförening framhåller, att utredning angående möjligheterna att vid 1961 och 1962 års taxeringar avsätta till pensionsstiftelser bör göras i god tid och bör lämpligen utföras av pensionsstiftelseutredningen.

Sveriges lantbruksförbund framhåller, att många företag inom det område av näringslivet, som förbundet företräder, har sina räkenskapsår förlagda till sådana tidpunkter att den allmänna självdeklarationen författningens enligt skall avlämnas senast den 15 februari 1960. I många fall har dessa företag inte kunnat definitivt fastställa sina bokslut på grund av osäkerheten om storleken av den avsättning till pensionsstiftelse, som kan komma att godtagas taxeringsmässigt. Dessa företag torde få svårigheter att avlämna sina deklarerationer inom föreskriven tid även om ett beslut om tillfälliga bestämmelser i det aktuella avseendet kommer till stånd före den 15 februari. Enligt förbundets uppfattning är det önskvärt med ett uttalande om att berörda svårigheter för dessa företag skall vara tillräckligt skäl för uppskov med deklarerationens ingivande efter ansökan hos vederbörande taxeringsintendent.

V. Departementschefen

Företagens rätt till avdragsgilla pensionsstiftelseavsättningar är enligt kommunalskattelagens regler beroende av i vad mån bindande pensionsutfästelser kan anses föreligga. Före antagandet av lagen om försäkring för allmän tilläggspensionering (TPL) har man ansett bindande utfästelse föreligga, även om företaget förbehållit sig rätt att reducera förmånerna i händelse av en allmän tjänstepensionering; man har likaledes tillåtit avdrag i fall då utfästelsen enbart tagit sig uttryck i att företaget tecknat pensionsförsäkring för sina anställda i försäkringsinrättning. Såsom konstaterats i promemorian och lämnats obesträtt vid remissbehandlingen har förutsättningarna för avdragsrätten ändrats genom tillkomsten av TPL. Från och med 1960 års taxering blir de gjorda förbehållen att beakta vid beräkningen av pensionsutfästelsernas storlek, och enbart en i försäkringsanstalt tagen pensionsförsäkring kan inte längre vid taxeringen godtagas såsom bindande utfästelse om pension. Härigenom reduceras självfallet företagets möjligheter till avdragsgilla avsättningar.

Som bekant pågår förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter om undantagande av vissa arbetstagargrupper från den allmänna tjänstepensioneringen och om andra med pensionsreformen sammanhängande spörsmål. Mot bakgrund härav har jag ansett skäligt, att företagen vid 1960 års taxering får möjlighet att göra avdragsgilla avsättningar i samma omfattning som tidigare. Jag har därför låtit utarbета den nu anmälda departementspromemorian, som utan väsentligare erinringar har tillstyrkts vid remissbehandlingen. En lagstiftning i ämnet enligt de i promemorian angivna riktlinjerna bör enligt min mening komma till stånd.

Det ligger i sakens natur, att en sådan lagstiftning måste bli i viss mån schablonmässig. Den bör, såsom framgår av promemorian, i stort sett innebära, att man vid 1960 års taxering kan bortse från TPL, när det gäller att bedöma företagens rätt till avdrag för pensionsstiftelseavsättningar. Det bör dock samtidigt tillses, att man icke skapar möjligheter till uppenbara missbruk.

En given konsekvens av en lagstiftning med sådan målsättning blir, att man icke i allo kan ta hänsyn till de skiftningar som förekommer i fråga om företagens anordningar för de anställdas pensionering. Reglerna kan, såsom påpekats, leda till att vissa företag får göra större avsättningar än som svarar mot faktiska pensionsförpliktelser. De nödvändiga spärrarna mot missbruk kan åter i enskilda fall te sig restriktiva. Vad särskilt angår de invändningar som enstaka remissinstanser gjort i sistnämnda hänseende vill jag framhålla, att det torde vara ogörligt att i en författningstext ta hänsyn till alla de olika fall som härvidlag skulle kunna framdragas. För att tillgodose alla i och för sig rimliga önskemål skulle det bli nödvändigt att ge taxeringsmyndigheterna rätt att verkställa en skälighetsprövning i individuella fall, en utväg som jag självfallet inte kan tillstyrka. Det kan också förtjäna påpekats, att de undantag, som förordats av nu nämnda remissinstanser, i regel torde ha relativt liten ekonomisk betydelse för företagen. Vad som nu är aktuellt är endast att i fråga om 1960 års taxering medge en vidsträcktare rätt till avdragsgilla avsättningar än kommunalskattelagen tillåter. De möjligheter som nämnda lag inrymmer står självfallet alltid företagen till buds, och det tak som är tillåtet enligt kommunalskattelagen ligger i praktiken betydligt över vad som motsvarar en faktisk premiereserv.

Jag har därför i likhet med det stora flertalet remissinstanser kommit till den uppfattningen att det i promemorian framlagda förslaget är väl avvägt, och jag tillstyrker att bestämmelserna i ämnet, fränsett några smärre jämkningar, utformas i enlighet med detsamma.

I några remissyttranden har ifrågasatts, att motsvarande bestämmelser skulle utfärdas med avseende å 1961 års taxering. Jag vill i anslutning här till understryka, att den av mig nu föreslagna lagstiftningen är att se som en engångsåtgärd, företagen i anledning av det rådande förhandlingsläget. Från och med 1961 års taxering blir kommunalskattelagens regler i ämnet att tillämpa, varvid hänsyn får tas till TPL i enlighet med vad tidigare angivits.

Jag övergår här efter till att behandla några smärre frågor av teknisk natur.

Den tidpunkt, före vilken en utfästelse skall ha lämnats för att utfästelsen skall kunna tagas i beaktande enligt de nu förordade reglerna, bör i enlighet med förslaget sättas till utgången av närmast föregående beskattningsår, d. v. s. i regel det beskattningsår för vilket taxering skett år 1959. Detta är naturligt med hänsyn till att de föreslagna bestämmelserna avser att bibehålla företagen vid de möjligheter till stiftelseavsättning, som förelåg vid nämnda taxering. Om en företagare på grund av omläggning av räkenskaps-

år icke taxerats år 1959, bör emellertid den avgörande tidpunkten vara utgången av närmast föregående beskattningsår.

Med anledning av vad Handelsn arbetsgivareorganisation anfört i sitt yttrande må framhållas, att — om ett företag under år 1959 ökat pensionsbeloppen i högre grad än som betingats av under detta år genomförda löneförhöjningar — företaget har att för de anställda, som erhållit dylika ökade utfästelser, räkna stiftelseavsättningen *antingen* på grundval av kommunal-skattelagens regler, d. v. s. med hänsyn till bindande utfästelser och till pensionsbelopp i förekommande fall reducerade med allmän tjänstepension *eller* på grundval av de nu föreslagna reglerna, därvid pensionsbeloppen emellertid inte får beräknas till högre belopp än som betingas av löneförhöjningar under år 1959.

I några yttranden har hemställts om anvisningar hur man skall beräkna den nedsättning av utfäst pension, som föränledes av förbehåll om allmän pension enligt TPL. Det torde få ankomma på riksskattenämnden att vid behov meddela sådana anvisningar. Jag vill här endast anmärka, att man bör kunna godtaga att den allmänna pensionen beräknas som om den anställda under följande år fram till pensionsåldern har samma lön som under år 1959.

Med hänsyn till vad lantbruksförbundet anfört angående möjligheterna för de skattskyldiga att erhålla uppskov med avgivande av deklaration får jag framhålla att — om den skattskyldige avser att beräkna avdrag för avsättning till pensionsstiftelse på grundval av nu föreslagna regler — detta förhållande enligt min mening bör vara godtagbart skäl för anstånd med avgivandet av deklaration som eljest skulle ha lämnats den 15 februari 1960.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå 1960 års riksdag att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Olof Norén

Till promemorian fogat förslag
till
förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års
taxering för avsättning till pensionsstiftelse

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid beräkning av avdrag för avsättning till pensionsstiftelse enligt bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen under beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställes år 1960, skall, i den mån därigenom större avdrag för avsättning kan erhållas, gälla vad nedan i 2 och 3 §§ sägs.

2 §.

Har skattskyldig intill utgången av det beskattningsår, för vilket taxering i första instans ägt rum år 1959, lämnat anställd bindande utfästelse om pension med förbehåll av innebörd att pensionen må nedsättas i anledning av att den anställda äger åtnjuta förmån enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs-pension, må beträffande dylik utfästelse beräkning av avdragsgill avsättning ske som om utfästelsen icke varit förenad med förbehåll som nyss sagts. Den utfästa pensionen må dock vid sådan beräkning icke upptagas till större belopp än vid utgången av nämnda beskattningsår med tillägg motsvarande erhållen löneförhöjning.

3 §.

Har skattskyldig intill utgången av det i 2 § omnämnda beskattningsåret anmält anställd för försäkring hos försäkringsföretag men icke lämnat annan utfästelse om pension, må den skattskyldige vid beräkning av avdragsgill avsättning beträffande sådan anställd likväl anses ha lämnat bindande utfästelse om pension. Den utfästa pensionen må dock vid sådan beräkning icke upptagas till större belopp än vid utgången av nämnda beskattningsår med tillägg motsvarande erhållen löneförhöjning.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.